

C174 – FIN11

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

14 maart 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FIANCIEN EN BEGROTING

INHOUD

Interpellatie van de heer Rob Verreycken tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de vermeende plannen van de GIMV om 250 miljoen euro uit te geven en de rol van GIMV en PMV in het Vlaamse beleid	1
Met redenen omklede motie	5
Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over internationale regels voor de risicoweging van overheden	6

Voorzitter: de heer Sven Gatz

Interpellatie van de heer Rob Verreycken tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de vermeende plannen van de GIMV om 250 miljoen euro uit te geven en de rol van GIMV en PMV in het Vlaamse beleid

De voorzitter: De heer Verreycken heeft het woord.

De heer Rob Verreycken: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, een tijdje geleden was er al ruime media-aandacht over het plan van de GIMV om een zeer aanzienlijk bedrag – 250 miljoen euro – uit te geven voor de overname van een Fins bedrijf. Mijn aandacht ging niet zozeer uit naar dat Fins bedrijf. Ik begrijp dat het dossier voor de financiële journalisten heel interessant is en dat ze het van zeer nabij hebben gevolgd. Naar ik heb vernomen, is de overname niet doorgegaan.

De GIMV beschikt blijkbaar over nogal wat geldvoorraden en zoekt naar mogelijkheden om die middelen te spenderen, in dit geval aan de overname van een bedrijf in het verre buitenland. Het gaat immers niet om een onderneming in een van de buurlanden.

Ik heb een interpellatieverzoek ingediend omdat ik zou willen weten waar de Vlaamse Regering met de GIMV naartoe wil. De opdracht en de structuur van de GIMV zijn de afgelopen jaren blijkbaar herhaaldelijk en ingrijpend gewijzigd. Aanvankelijk was ze opgevat als een overheidsinstrument, dat zich weliswaar begaf in een economische ruimte, maar dat ook een welbepaalde doelstelling had, namelijk om met voor een deel Vlaams overheidskapitaal startende ondernemingen in Vlaanderen actief te ondersteunen, te begeleiden, maar ook en vooral hun de mogelijkheid te geven om te groeien, zonder onmiddellijk of te snel een beroep te moeten doen op buitenlandse financiers, die dan nogal eens als voorwaarde stellen dat de controle in hun handen moet komen.

Zoals ik het had begrepen, was de GIMV een soort turbo, die aan goede, startende, innovatieve bedrijven kon worden toegevoegd om eerst op eigen benen te staan. Daarna pas zouden ze dan de confrontatie

aangaan met het buitenland. Vanuit een sterke positie en via een zekere Vlaamse verankering zouden ze op zoek gaan naar buitenlandse groeimogelijkheden. De huidige GIMV lijkt dat pad volledig te hebben verlaten, lijkt een totaal andere koers te varen. Ik heb de indruk dat de GIMV voor de volle 100 percent functioneert als een privé-bedrijf, de mogelijkheden op de markt benut, wil groeien, winst wil maken, enzovoort.

Op zich is daar niets verkeerd mee. Als er echter nog een grote berg financiële middelen beschikbaar is, is dat dan de meest verstandige, de beste, de beleidsmatige meest verantwoorde manier om het belastinggeld aan te wenden? Voor een deel zijn wij immers ook aandeelhouder. Menen we ook niet dat er nog altijd een taak is weggelegd voor een Vlaams economisch overheidsinstrument om de Vlaamse bedrijven te helpen en te ondersteunen, om de klemtoon te leggen op een zekere verankering? Ik blijf van mening dat dit belangrijk is. Waarom lost de GIMV de rol? Wat is de visie van de regering daarop?

Mijnheer de minister, welke rol ziet u eigenlijk nog weggelegd voor de GIMV? Beschouwt u de GIMV als een volledig autonoom privé-bedrijf, dat dus volledig zijn eigen koers bepaalt? Zo ja, is het dan nog zinvol een grote overheidsparticipatie aan te houden? Of beschouwt u samen met mij de GIMV als een maatschappij die nog steeds een rol te spelen heeft in het versterken van Vlaamse bedrijven en in het verankeren van groeiende bedrijven in Vlaanderen?

Op welke manier oefent de Vlaamse Regering op dit ogenblik invloed uit in de bestuursorganen van de GIMV? Wie zijn de afgevaardigden van de Vlaamse overheid, die optreedt als aandeelhouder? Wanneer de GIMV overweegt 250 miljoen euro te besteden aan een buitenlandse overname, wordt een dergelijke ingrijpende beslissing dan besproken binnen de Vlaamse Regering? Of vindt ze dat de vertegenwoordigers die in de bestuursorganen zetelen 'carte blanche' moeten krijgen?

De GIMV zoekt blijkbaar een bestemming voor een aanzienlijke hoeveelheid geld. Bent u van mening dat dit bedrag volledig binnen de GIMV moet blijven en zo ja, met welk doel? Moeten hiermee vooral

investerings gebeuren in Vlaamse bedrijven, zoals ik verkies? Ik heb niet de gewoonte om de ideeën van het ABVV te verdedigen. Volgens het vakverbond zou het nuttiger zijn het geld te laten terugvloeien naar de aandeelhouders, naar de Vlaamse overheid. Het ABVV heeft dan uiteraard een andere bestemming voor dat geld in gedachten dan ik. De redenering is echter in elk geval logisch. De bekommernis moet altijd zijn uit te zoeken wat de meest efficiënte manier is om het overheidsgeld aan te wenden. Het overnemen van Finse bedrijven lijkt me dan niet echt de beste besteding.

Uit sommige berichten staat in al dan niet bedekte termen dat er enige rivaliteit groeit tussen de GIMV enerzijds en de PMV anderzijds. Dat is ook logisch. Als we de oude doelstellingen van de GIMV naast de actuele doelstellingen van de PMV leggen, stellen we een aantal overlappings vast. Hoe ziet u de verhouding tussen beide? Welke rol is weggelegd voor de PMV? Kunt u een overzicht geven van hoeveel de regering jaarlijks ter beschikking stelt aan GIMV enerzijds en de PMV anderzijds voor wat betreft de werkingskosten, beheerskosten, fondsen, personeel, lokalen en eventuele andere uitgaven? Meent u dat de taakverdeling tussen beide duidelijk is afgelijnd voor alle betrokkenen, of dat enige verduidelijking zich opdringt?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, sinds 1997 is de GIMV een Euronext Brussel-genoteerd bedrijf. Tot mei 2005 was 30 percent van de aandelen in handen van Belgische en buitenlandse beleggers. Sindsdien is 60 percent van de aandelen overgegaan in handen van beleggers. We hebben er toen over gewaakt dat daar nogal wat buitenlandse beleggingsfondsen bij werden betrokken, zodat het kapitaal werd gespreid.

Bij de plaatsing van mei 2005 heeft het Vlaamse Gewest er zich toe verbonden om gedurende 12 maanden geen GIMV-aandelen te verkopen. Ik kan daar nog aan toevoegen dat we vandaag geen plannen hebben om ons belang in de GIMV verder te verminderen. Ons 'commitment' loopt tot mei 2006. Voorlopig zijn er geen plannen om daarna het belang te verminderen. We blijven dan ook een belangrijke referentieaandeelhouder.

Als beursgenoteerd bedrijf en in het kader van de algemeen aanvaarde regels van deugdelijk bestuur

– de zogenaamde corporate governance – is de raad van bestuur vanzelfsprekend volledig bevoegd maar ook volledig verantwoordelijk voor het bepalen en uitvoeren van de strategische koers van de onderneming. De rol van het Vlaamse Gewest is bijgevolg die van een van de aandeelhouders, naast alle andere aandeelhouders. De GIMV en de raad van bestuur moeten vanzelfsprekend volgens de geldende vennootschapswet worden bestuurd in het belang van de vennootschap en van alle betrokkenen, en dus ook het Vlaamse Gewest.

Volgens gegevens uit de jaarverslagen en de persberichten van GIMV, is GIMV nog steeds de grootste durfkapitaalverstrekker in Vlaanderen. De Vlaamse economie wordt in de globaliseringscontext steeds internationaler. Talrijke buitenlandse durfkapitaalondernemingen zoeken zeer actief naar investeringskansen bij Vlaamse ondernemingen.

Bij die ondernemingen kan GIMV slechts geloofwaardig zijn wanneer ze als durfkapitaalonderneming zelf ook internationaal opereert en internationale contacten, marktkennis en marktintroducties kan aanbieden. Het debat daarover is begonnen in 1999 in de commissie voor Economie. We hebben er toen duidelijk voor gekozen dat GIMV ook die Europese en internationale dimensie zou krijgen.

In het licht van de GIMV-portefeuille zijn de technologische ontwikkelingen in een breed spectrum van sectoren steeds meer een wereldwijd gebeuren. Daarom is het de doelstelling van GIMV om op een praktische en zakelijke manier in contact te komen en te blijven met technologische ontwikkelingen in toonaangevende regio's van de wereldeconomie, om op die manier niet alleen marktintroducties, maar ook technologische kennis te kunnen aanbieden aan Vlaamse ondernemingen. Er zijn heel wat ondernemingen in Amerika, maar het spreekt voor zich dat er ook met belangstelling wordt gekeken naar Scandinavië en Zuid-Europa.

Dat dit voor het opstarten, de verdere groei en de versterking van de technologische ondernemingen gevestigd in Vlaanderen van groot belang is, is evident. We moeten niet alleen internationaal opereren met technologie. We moeten op diezelfde markt ook met kapitaalverschaffing actief zijn.

Mijnheer Verreycken, de decreetgever heeft er destijds voor gezorgd dat het Vlaamse Gewest de GIMV-aandelen die het aanhield, bij de initiële beursgang heeft ondergebracht bij VPM (Vlaamse Participatiemaat-

schappij). Zoals u weet is VPM voor 100 percent de eigendom van het Vlaamse Gewest. VPM zetelt dus in de algemene vergadering van GIMV. De bestuurders van VPM worden aangeduid door de Vlaamse Regering en worden op hun beurt tijdens de algemene vergadering van GIMV voorgesteld als bestuurders van GIMV. Het betreft hier dus een getrappt systeem, waarbij we de volledige controle hebben over VPM, maar waarbij VPM uiteindelijk de bestuurders voorstelt aan de algemene vergadering van GIMV, om op die manier een vertegenwoordiging te hebben van het Vlaamse Gewest in GIMV.

Volgens de principes van corporate governance is het helemaal niet gepast dat een aandeelhouder continu de concrete investeringsprojecten van GIMV zou beoordelen. Dat gebeurt nu niet. Dat is trouwens ook nooit gebeurd en dat zal in de toekomst ook zo blijven, wat mij betreft.

Het spreekt voor zich dat de aandeelhouder de grote strategische lijn die de vennootschap wil volgen, mee moet kunnen richten en beoordelen. Dat wordt mogelijk gemaakt door onze bestuurders, die niet nalaten ons te contacteren en te informeren wanneer ze het nodig achten.

Ik overleg als voogdijminister geregeld over VPM, niet over GIMV. Indien het nodig is, licht ik collega's in over belangrijke ontwikkelingen, zoals de verkoop van het pakket aandelen in mei 2005.

Het gebruik van de middelen moet waardeverhogend zijn. Op dit ogenblik is 60 percent van de middelen immers eigendom van andere aandeelhouders. Die streven vooral een financieel belang na. Het is evident dat de raad van bestuur opereert en optreedt in de context van de rentabiliteit en de financiële doelstellingen. Voor degenen die de GIMV-geschiedenis kennen, wil ik nog zeggen dat ik denk dat de tijden van Nobels-Pelman en andere participaties al een hele tijd achter de rug zijn. GIMV opereert nu marktconform op het terrein.

Vorig jaar verdrievoudigde GIMV haar nettowinst tot 171,9 miljoen euro. Dit nettoresultaat weerspiegelt de verkoop van een aantal participaties, waaronder vooral het belang in Telenet. De beursgang van deze telecomgroep heeft 187,1 miljoen euro opgeleverd, waaronder een meerwaarde van 106,9 miljoen euro. Bovendien stapte GIMV ook nog uit een aantal andere bedrijven, zoals bijvoorbeeld FCS Control Systems en LSM International. Het gaat over parti-

cipaties waarin GIMV desinvesteringen heeft gedaan voor 328,9 miljoen euro, waaronder 125,2 miljoen euro meerwaarde.

2005 was dus een uitzonderlijk en een uitstekend jaar. Op alle markten waarop de GIMV actief is, heeft ze een aantal exits kunnen realiseren. Die moeten natuurlijk ook gedeeltelijk worden gerelativeerd in het licht van de crisis die begon in 2001 en zich doorzette in 2002 en 2003. Toen zat GIMV eigenlijk opgesloten met haar participaties. In 2005 heeft ze eindelijk een aantal exits kunnen realiseren. Dankzij de desinvesteringen van GIMV is de kaspositie van GIMV sterk aangedikt tot ongeveer 472 miljoen euro.

Ik heb heel wat kopzorgen gehad en veel gesprekken gevoerd met mensen van VPM op een ogenblik dat er geen kas aanwezig was dat men zich afvroeg hoe het nu verder moest. Cash is de grondstof van een investeringsmaatschappij. Die cash moet dus op een verstandige manier worden gebruikt om goede investeringen te doen. Een grote opdracht voor GIMV tijdens de volgende maanden is bekijken wat er met die cash moet gebeuren. Dat is de bevoegdheid van de raad van bestuur. De regering kan zich daar niet in mengen.

De voorbije 20 jaar heeft GIMV een gemiddeld rendement behaald van 13 percent per jaar. Vorig jaar bedroeg het rendement 17 percent. Als aandeelhouder heeft het Vlaamse Gewest uiteraard belang bij deze goede resultaten, omdat die zich vertalen in dividenden. In het recente verleden heeft de raad van bestuur twee keer beslist om extra dividend uit te keren, namelijk in december 2004 en in december 2005. Die dividenden komen bij de gewone middelen van de Vlaamse begroting binnen en we kunnen die dus gebruiken.

In oktober 2005 werd er beslist dat dat dividendbeleid zou worden aangehouden en zelfs licht zou worden versterkt. Dat ziet er dus goed uit. Indien alles goed gaat, zal het Vlaamse Gewest in juni 2006 20,4 miljoen euro ontvangen aan dividenden. Over de boekjaren 2004 en 2005 heeft het Vlaamse Gewest in het totaal 51 miljoen euro ontvangen, namelijk respectievelijk 24 en 27 miljoen euro. Deze bedragen houden geen rekening met de verkoop van de aandelen in mei 2005. Die verkoop bracht iets meer dan 200 miljoen euro op. We hebben dit geld geparkeerd bij PMV omdat de middelen die worden gevaloriseerd uit de verkoop van een kapitaalsparticipatie

alleen maar opnieuw kunnen worden gebruikt voor nieuwe participaties, iets wat dit parlement heeft toevertrouwd aan PMV (Participatiemaatschappij Vlaanderen).

Opvallend is dus eigenlijk dat het Vlaamse Gewest in 2005 en 2006 evenveel dividend per jaar zal ontvangen met een 40-percentparticipatie als in 2004 met een 70-percentparticipatie. Dat is het goede nieuws en is een gevolg van de succesvolle exits.

Onder andere uit de samenwerking in de context van ARKimedes blijkt zeer duidelijk dat beide investeringsmaatschappijen, namelijk GIMV en PMV, elkaar vinden en elkaar versterken wanneer het nuttig of gewenst is. GIMV en PMV hebben elk een eigen, maar sterk complementaire rol te vervullen in de Vlaamse economie. Dat komt nu volop tot uiting.

We hebben een herstructurering doorgevoerd in verband met de investeringsmaatschappijen. Er werd onder andere beslist om Gimvindus op te doeken, om de Milieuholding geleidelijk aan af te bouwen en om PMV, wat een zuster- of dochtervennootschap was van VPM, volledig afzonderlijk te positioneren. Die beslissing werd genomen in 2002.

Ik denk dat op dit ogenblik PMV die verzelfstandigde positie begint te verzilveren en zich begint te ontwikkelen als een volwaardige investeringsmaatschappij en als een uitzonderlijk instrument voor het economische overheidsinitiatief in Vlaanderen. We staan nu met PMV waar we ooit hoopten te staan met PMV.

Het was een strategische keuze dat PMV zou optreden als mede-investeerder in brede maatschappelijke projecten waar overheidsinbreng niet weg te denken is. We zien PMV als een springplank voor innoverende ondernemers en voor een nieuwe generatie investeerders.

De strategische functie van PMV en dus ook haar kerntaken vertalen zich vandaag in het stimuleren van het ondernemerschap in de privé-sector, in het deelnemen in naam van de overheid aan nieuwe economische initiatieven of grootschalige projecten, in het vervullen van de investeerdersrol voor de overheid in brede zin en vooral in het leveren van een hefboomwerking daar waar het marktinitiatief een extra stimulans nodig heeft. Ik denk dat de voorbeelden ondertussen bekend zijn.

Een van de grote prioriteiten op dit vlak is de KMO-financiering en vooral het dichtend van de financieringskloof waarmee deze ondernemingen worden

geconfronteerd. De Vlaamse Regering heeft vrijdag beslist om Vinnof (Vlaams Innovatiefonds) volledig operationeel te maken. Vinnof werd onder andere gefinancierd door de verkoop van de GIMV-aandelen en van de aandelen van de NV Staal Vlaanderen. Daardoor worden oude participaties omgezet in nieuwe kapitaalinjecties die we via PMV in de markt willen pompen.

De rol van PMV neemt af waar die van GIMV begint. Het gaat over een totaal andere manier van dossierbehandeling. Beide maatschappijen zijn belangrijke en onafhankelijke spelers. Vooral GIMV is een onafhankelijke speler op de durfkapitaalmarkt in Vlaanderen en speelt nog steeds een cruciale rol in het kapitaal aanbod op de Vlaamse thuismarkt. GIMV kijkt echter ook over de grenzen en ze probeert mee te zijn met technologische evoluties en revoluties. Ze probeert die evoluties en revoluties te sturen en zichzelf intern te versterken.

Zo is onder meer Christine Van Broeckhoven opgenomen als onafhankelijk bestuurder van GIMV. Ze is op dit ogenblik een van de meest gerenommeerde biotechnische onderzoekers. Ze is bijvoorbeeld een autoriteit in het Alzheimer-onderzoek. Dergelijke mensen zijn nodig om grote investeringen in technologische maatschappijen te kunnen inschatten. Het Vlaamse Gewest vergoedt GIMV nog om boekhouding te doen voor VPM. Dat gaat over het symbolische bedrag van 7499 euro, omdat VPM geen organisatie op zich is. VPM verenigt alleen de aandeelhouders.

Aan PMV betaalt het Vlaamse Gewest volgens marktconforme voorwaarden beheersvergoedingen voor de participatie die het Vlaamse Gewest rechtstreeks aanhoudt in 8 ondernemingen. Dat zijn allemaal historische participaties, onder andere in Technopolis, in VETC, in Flanders Expo, in het Reproductiefonds Vlaamse Musea, in Trividend, in het Bedrijvencentrum Waasland, in Blairon en in het Biotechfonds Vlaanderen. PMV beheert die participaties omwille van een samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en PMV.

Ik denk dat ik op deze manier de context heb geschetst. Ik prijs me gelukkig dat we een aantal jaren geleden enkele heel moeilijke beslissingen hebben genomen. We zijn daar toen aan begonnen onder impuls van de toenmalige voorzitter van de commissie voor Economie. We hebben soms heel kritische debatten gevoerd.

Vanaf het ogenblik dat GIMV een beursgenoteerde onderneming werd, trad de politiek terug en werden

de politieke interventies teruggeschroefd. In het begin heeft een toenmalige collega van mij nog een aantal ongelukkige uitspraken gedaan. Die hebben zelfs geleid tot een officiële reprimande van de voorzitter van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen. Hij stelde uitdrukkelijk dat de Vlaamse Regering het zich als een van de aandeelhouders, op dat moment nog 70 percent van de aandelen, niet kon permitteren dergelijke uitspraken te doen.

We volgen via onze bestuurders het besluitvormingsproces op. Het spreekt voor zich dat deze bestuurders worden geacht om de beslissingen te nemen die ze moeten nemen om uiteindelijk het rendement van GIMV te garanderen. Dat rendement vertaalt zich voor ons in dividenden en in de beurswaarde.

De voorzitter: De heer Verreycken heeft het woord.

De heer Rob Verreycken: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Uit dat antwoord en uit de indrukwekkende cijfers in verband met het rendement en de dividenden maak ik op dat GIMV wordt bestuurd als een goed bedrijf. Ik heb ook geen enkele reden om daaraan te twijfelen.

Ziet u als zeer belangrijk aandeelhouder voor GIMV, destijds opgericht vanuit een bepaalde visie en met een bepaalde doelstelling, beleidsmatig nog een rol weggelegd in het Vlaamse beleid? Uit uw antwoord maak ik op dat u GIMV beschouwt als een privé-bedrijf dat rendement moet halen, ons dividend moet uitkeren en zijn beurswaarde moet verhogen. Daar stopt het blijkbaar voor u. Er zit geld in GIMV en er moet geld uitkomen. Daar komt het op neer.

Ik heb met die visie op zich geen enkel probleem. Ik zou vanuit de oppositie uiteraard kritische vragen stellen, indien zou blijken dat GIMV slechte resultaten behaalt. Goede financiële resultaten zijn heel belangrijk, maar ik betreur het dat daar beleidsmatig niets bij komt.

GIMV wordt beschouwd als een bedrijf dat werkt volgens de wetten van de markt. Indien er kansen zijn in Finland, Hongkong of Sjanghai moet het GIMV-geld daarvoor worden gebruikt. Ik vrees dat er op dat ogenblik afstand wordt gedaan van de koers die destijds was uitgestippeld en die erop neerkwam dat GIMV zou worden gebruikt ter ondersteuning van het Vlaamse bedrijfsleven.

U zegt dat er op dit ogenblik nog een zeer belangrijke GIMV-activiteit is in Vlaanderen, maar als ik interviews lees met de voorzitter, vraag ik me af hoelang dat nog zo zal blijven. Ik vraag me af of er

geen plannen zijn om een heel belangrijk deel van de GIMV-activiteiten naar het buitenland te verplaatsen omdat er daar meer kansen zijn. Dat zou te betreuren zijn.

Mijnheer de minister, ik denk dat de hele kwestie van de energievoorziening met Suez en Gaz de France heeft aangetoond dat het geen overbodige luxe is voor de Vlaamse overheid om te beschikken over een economisch instrument dat bepaalde zaken kan bijsturen of doen evolueren in een gewenste beleidsmatige richting.

Ik volg u waar u zegt dat het niet de bedoeling is dat de politiek zich opnieuw gaat bemoeien met concrete investeringsdossiers. Naar die tijd moeten we niet terugkeren.

U hebt gezegd dat we als aandeelhouder de algemene lijn moeten bewaken en de algemene strategie in het oog moeten houden. Wat is de algemene strategie? Indien de algemene strategie winst maken is om het dividend hoog genoeg te houden, dan kan ik daarmee akkoord gaan.

Voor mij mag het echter iets meer zijn. Voor mij mag er de bekommernis bij komen om bepaalde activiteiten in Vlaanderen te helpen, om Vlaamse bedrijven te ondersteunen en om te streven naar het verstrekken van kapitaal aan groeiende Vlaamse bedrijven. Er moet minder nadruk worden gelegd op eventuele lucratieve overnames in Finland of elders.

Ik pleit ervoor om, ongeacht hun onafhankelijkheid, de bestuurders die namens de Vlaamse Regering via de VPM de GIMV besturen, te vragen rekening te houden met een bepaalde Vlaamse bekommernis, met een streven naar een Vlaamse verankering en een blijvend sterk engagement ten aanzien van, in de eerste plaats, de Vlaamse bedrijven. Ik pleit er ook voor om de aanzienlijke geldmiddelen die blijkbaar voorhanden zijn veeleer voor een dergelijk doel te gebruiken dan overnames in het buitenland na te streven.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer Verreycken werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over internationale regels voor de risicoweging van overheden

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, we weten allemaal dat de Bank for International Settlements het Basel II-akkoord heeft opgesteld. Daarin is een nieuw systeem opgenomen voor de berekening van kapitaalvereisten. Wellicht zal het op 1 januari 2007 worden ingevoerd.

Vandaag hebben de gemeenschappen en gewesten een risicoweging van 0 procent. Als we het document van Basel II erop nalezen, dan zien we dat het principe wordt voorbehouden voor soevereine staten en hun centrale banken. Diegene die kunnen rekenen op een AAA- of AA-rating, krijgen sowieso een risicoweging van 0 procent. Afhankelijk van de rating is er voor de lagere overheden een risicoweging tot 20 procent ingeval de overheid een AAA-rating heeft. De Vlaamse gemeenten zijn echter meestal unrated. In die gevallen zou de weging tot 100 procent kunnen oplopen. In paragraaf 58 van het akkoord staat echter ook dat lagere overheden van een andere weging kunnen genieten.

Mijnheer de minister, op dit moment geniet het Vlaamse Gewest van een 0-weging en hebben de meeste Vlaamse gemeenten een weging van 20 procent. Het nieuwe systeem wordt van kracht op 1 januari 2007. In welke mate hebt u al contact gehad met de bevoegde instanties, en in de eerste plaats met de federale overheid of de vertegenwoordigers van de centrale bank, om ervoor te zorgen dat de 0-weging behouden blijft voor het Vlaamse Gewest? U zou misschien kunnen antwoorden dat Vlaanderen in 2009 schuldenvrij is en me de vraag stellen of het nog van belang is ons daarover zorgen te maken. Echter ook bij de alternatieve financiering en de waarborgregeling speelt het principe van de 0-weging een rol.

Daarom dan ook mijn vraag of u op de hoogte bent van de problematiek? Welke stappen hebt u al ondernomen of zult u op korte termijn zetten om de 0-weging voor het Vlaamse Gewest te behouden? Zult u stappen zetten om het percentage zo beperkt mogelijk te houden voor de Vlaamse gemeenten en provincies?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, dit is een vrij technische materie. Ik zal voor het verflag proberen om kort de vraagstelling te duiden om dan tot de conclusie te komen.

De regels in verband met minimumkapitaalvereisten bij banken en kredietinstellingen bestaan eigenlijk al heel lang. Banken moeten tegenover elke euro die ze uitlenen een bepaald tegengewicht inzake eigen vermogen hebben. Deze verhouding bedraagt volgens de huidige Basel I-norm 8 procent. Het is belangrijk om dat percentage in het achterhoofd te houden. Beleggers moeten hierdoor voldoende vertrouwen kunnen hebben in vooral de solvabiliteit van de financiële instelling aan wie ze hun spaarcenten toevertrouwen. Geld toevertrouwen aan een bank is een kwestie van vertrouwen. Zodra dit vertrouwen wankelt, wankelt eigenlijk de hele samenleving. Daarom zijn deze normen zo ongelooflijk belangrijk.

Beschermdende maatregelen werden naar aanleiding van de financiële crisis in de periode 1929-1933 fors uitgebreid en dienden in eerste instantie om de belangen van de spaarders en de financiële investeerders te beschermen. Sinds 1988 bestaat het Basel I-akkoord, dat banken verplicht tot het opbouwen van een minimale reserve voor het afdekken van risico's ten aanzien van het verleende krediet. Zoals gesteld, een bank moet minimaal over 8 procent eigen vermogen beschikken ten opzichte van het verleende krediet. Op elke 100 euro krediet moet de bank dus 8 procent reserve in kas houden. Hierdoor wordt de continuïteit van de bank gegarandeerd als kredietnemende organisaties failliet gaan en de bank de terugbetaling van haar lening geheel of gedeeltelijk misloopt.

Wat was nu het zwakke punt aan deze Basel I-norm? Er werd op geen enkele manier rekening gehouden met het inherente kredietrisico verbonden aan ieder individueel dossier. Alle kredieten werden eigenlijk op een hoopje gegooid om vervolgens een algemene dekkingscoëfficiënt inzake vermogen vast te leggen, namelijk 8 procent. In dit akkoord werd geen rekening gehouden met de mate van risico die er bestaat bij het verlenen van elk individueel krediet: het risico van het verstrekken van een krediet aan een onderneming met een AAA-rating zal vanzelfsprekend aanzienlijk lager zijn dan het verlenen van een krediet aan een onderneming dat een hoog kredietrisico draagt. Toch moet de bank voor beide kredieten vandaag de 8-percentnorm in acht nemen, terwijl er vaak

voor de verschillende ratings andere rentepercentages worden berekend.

De Basel II-norm wil dit probleem aanpakken. Basel II is dus eigenlijk het invoeren van een weging volgens risicoanalyse. Het Basel II-akkoord, dat vanaf 1 januari 2007 van start gaat, voorziet in een weging van bedrijven volgens een kredietrisicoanalyse. Naargelang het risico wordt het percentage voor de verplichte voorziening lager, gelijk of hoger dan 8 percent. Er is een tabel opgesteld over hoe de weging gebeurt. Ik geef een voorbeeld. Een bedrijf met een AAA-rating heeft vandaag 8 percent dekking bij de bank. In de toekomst zal dat verschuiven naar 20 percent. Men zal dus in de toekomst nog 1,6 percent aan voorziening moeten treffen om dat krediet te kunnen indekken.

Hoe wordt de rente van een krediet bepaald? Dat bestaat uit een aantal componenten die op elkaar inwerken. Er zijn de risicokosten: het verlies van de bank dat statistisch gezien met zekerheid zal worden geleden in het toekennen van kredieten. Er is de funding cost: om het krediet te financieren moet de bank zelf geld aantrekken via spaarders of de kapitaalmarkt. Deze worden dan op hun beurt vergoed door een rente. Dan zijn er nog de proceskosten van de bank en de kapitaalkosten. Het spreekt vanzelf dat een bank steeds moet beschikken over een voldoende hoeveelheid eigen vermogen, wat op zich ook een kost inhoudt.

Door de invoering van het nieuwe systeem komen we in een nieuwe win-winsituatie voor zowel de bank als het individuele bedrijf. Als het gaat over bedrijven met een lager kredietrisico mag in de Basel II-norm een beduidend lagere voorziening worden getroffen. Dat betekent voor de bank een hoger rendement op haar verstrekt krediet en dat betekent voor het bedrijf een goedkopere lening en een hoger rendement op zijn investeringsfinanciering. Dat is het knappe aan Basel II. Financieel sterke en goed georganiseerde en gedreven bedrijven zullen daar een bonus halen.

Het Europees Parlement heeft dienaangaande op 28 september 2005 een verordening goedgekeurd. De verordening is gebaseerd op de aanbevelingen van het zogenaamde Baselcomité, dat ook de aanzet heeft gegeven tot de vorige, voorlopig nog van kracht zijnde regels inzake kapitaalvereisten. Dat is ook de reden waarom wordt gesproken over Basel I en II.

Ik zal niet verder ingaan op de speciale vereisten en de mogelijkheden van implementatie. Het is goed ons

te beperken tot de wijze van implementatie van de zogenaamde Capital Requirements Directive in België. De 0-weging voor gewesten en gemeenschappen op basis van de huidige van kracht zijnde regeling is er niet zomaar gekomen. De institutionele nevenschikking van gewesten en gemeenschappen naast de federale overheid is wel grondwettelijk verankerd. Ze hoeft dat echter niet per se te zijn voor financiële toezichthouders, die een eigen logica volgen. Het was pas nadat de Luxemburgse entiteiten in 1994 voor de kredieten aan Belgische gewesten en gemeenschappen een 0-weging hadden aanvaard, dat ook de nationale bank deze realiteit heeft erkend. Sinds 1994 kunnen we op die weging een beroep doen.

Sindsdien is er vanzelfsprekend veel gewijzigd. Het regelgevend landschap in België is duidelijker gedefinieerd. De autoriteit terzake, die volkomen autonoom werkt, is de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA). Daarnaast hebben de gewesten en gemeenschappen bewezen een financieel verantwoordelijk beleid te kunnen voeren. Ten slotte hebben de meeste ratings bekomen van de grote ratingagentschappen zoals Standard & Poor's. Als we een presentatie van de begroting geven, is het een klassieker te zeggen dat indien Vlaanderen over een ruimere fiscale autonomie zou beschikken, we nu ongetwijfeld een AAA-rating zouden hebben. Nu zitten we op de een na hoogste trap, de AA+-rating. Die valt eveneens binnen de hoogst gequoteerde categorie, ook binnen de Basel II-normen.

Uiteraard moeten we ons voorbereiden op Basel II. Dat is ook de reden waarom we jaarlijks een ratinganalyse laten doorvoeren door Standard & Poor's. We doen dat niet om telkens opnieuw een positief perscommuniqué uit te geven, noch omdat we nieuwe leningen moeten aangaan. Dat doen we al bijna een decennium niet meer. Het is wel belangrijk dat we weten en beseffen dat die rating zorgt voor een rugdekking voor alle financiële verrichtingen die het gewest of zijn instellingen aangaan. Het is een belangrijke factor voor onafhankelijke organen om de kredietwaardigheid van Vlaanderen te kunnen inschatten.

U suggereert dat over die kredietwegingen te onderhandelen valt. U bent daarin iets te voluntaristisch. Het is de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen dat daarover volledig autonoom waakt. We doen er goed aan die autonomie niet te miskennen. Anders zouden we wel eens op de vingers kunnen worden getikt. We volgen de zaak wel op. Het probleem wordt aangekaart. Uit informele

contacten blijkt ook dat er geen knelpunten zijn die zouden verhinderen dat de huidige 0-kredietweging wordt gecontinueerd. Wat dat betreft, is er geen vuiltje aan de lucht.

Wat de andere besturen betreft, wil ik wel een waarschuwende vinger opsteken. Het is niet omdat we zelf geen leningen aangaan, dat we niet moeten waken voor de evolutie op de financieringsmarkten. Een van de opmerkingen van het ratingverslag is dat de Vlaamse overheid moet opletten met de potentiële waarborglening. Tijdens de begrotingsbesprekingen hebben we het daar trouwens over gehad. Ze wordt voor een deel mee geconsolideerd. We moeten erop toezien dat we onze positie niet in het gedrang brengen.

We zitten nog steeds op koers. Door de jaarlijkse analyse zorgen we ervoor dat we ons indekken. Uit de ons bekende informatie blijkt dat de Vlaamse overheid de 0-kredietweging kan behouden, ook na 1 januari 2007.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord en de duiding die u aan het begin hebt gegeven. Ik maak eruit op dat we met de nodige voorzichtigheid kunnen zeggen dat we kunnen blijven genieten van de 0-weging.

Voor de lokale besturen blijft u wel meer op de vlakte.

Minister Dirk Van Mechelen: Wat dat betreft, spreek ik voor mezelf.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
